

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ ในการแก้ปัญหาการผลิตเกลือสินเธาว์ และศึกษาผลกระทบจากการผลิตเกลือสินเธาว์ใน เขตตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ในเขตตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัด มหาสารคาม จำนวน 13 ราย และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการผลิตเกลือในเขต ตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 135 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ดังนี้

1. แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ในตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) อาชีพหลัก 4) ระดับการศึกษา 5) รายได้ เฉลี่ย จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นคำถามลักษณะการประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ อำเภอ กันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 15 ข้อ เป็นข้อคำถามให้เลือกตอบตามลักษณะการ ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ใน การแก้ปัญหาการผลิตเกลือสินเธาว์ในตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 5 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 25 ข้อ เป็นข้อคำถามให้เลือกตอบตามการมี ส่วนร่วมของผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ เกณฑ์การวัดเป็นจำนวนคะแนนรวม จากการ ตอบคำถาม คือ ถ้าตอบใช่ให้ 1 คะแนน ถ้าตอบไม่ใช่ให้ 0 คะแนน

2. แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการผลิตเกลือสินเธาว์ ในตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 1 ตอน คือ ผลกระทบที่เกิดจากการประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ในตำบลโคกพระ อำเภอ กันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 15 ข้อ ข้อคำถามกำหนดเป็นมาตราวัด 5 ระดับ

ตามแบบของลิเคิร์ท สเกล โดยให้ค่าคะแนนเป็นแบบประมาณค่า โดยให้ค่าคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองเพื่อแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ส่งถึงกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการเกลือสินเธาว์ จำนวน 13 ราย ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการผลิตเกลือสินเธาว์ จำนวน 135 ราย เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม และนำส่งหนังสือด้วยตนเองเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องมาทำการแปลงข้อมูลให้เป็นรหัสตัวเลข แล้วนำไปประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS for Windows เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำค่าที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติวิเคราะห์
2. สถิติเชิงวิเคราะห์ ใช้การวิเคราะห์แบบตารางไขว้และค่าไคสแควร์ ถ้าผลการวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะหาขนาดความสัมพันธ์โดยใช้ Cramer's Modified Coefficient of Contingency

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ประกอบการเกลือสินเธาว์ และลักษณะการประกอบการเกลือสินเธาว์ในตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 46-55 ปี มีอาชีพหลักต้มเกลือ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้โดยเฉลี่ยต่อปี 15,001-35,000 บาท

ลักษณะการประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ในตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยส่วนใหญ่ เป็นเจ้าของกิจการและเช่ากิจการดำเนินการ ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์เป็นเวลา 7-11 ปี ในรอบหนึ่งเดือนมีการผลิตเกลือสินเธาว์มากกว่า 25 วัน ผลิตเกลือสินเธาว์มากที่สุดในช่วงเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม ผลิตเกลือสินเธาว์น้อยที่สุดในช่วงเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน การผลิตเกลือสินเธาว์ส่วนใหญ่ใช้น้ำในการผลิตโดยการสูบเอง การผลิตเกลือสินเธาว์ใช้แกลบเป็นเชื้อเพลิง ใช้วิธีการต้มทุก และปริมาณการผลิตจะขึ้นอยู่กับกำลังการผลิตทุกราย ที่ดินที่ใช้ในการผลิตเกลือสินเธาว์ส่วนใหญ่เป็นที่ดินของตนเอง ใช้พื้นที่ในการผลิตเกลือสินเธาว์ 9-12 ไร่ มีพื้นที่ของอาคารที่ใช้สำหรับผลิตเกลือสินเธาว์ น้อยกว่า 1 ไร่ พื้นที่การผลิตเกลือสินเธาว์ไม่อยู่ติดกับพื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่การผลิตเกลือสินเธาว์ทั้งหมดไม่อยู่ติดกับพื้นที่ทำการประมงหรืออ่างเก็บน้ำ ป่าชุมชน หรือป่าสวนสาธารณะหมู่บ้าน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ในการแก้ปัญหาการผลิตเกลือสินเธาว์ในเขตตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 ผลวิเคราะห์จำนวนและร้อยละการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ในการแก้ปัญหาการผลิตเกลือสินเธาว์ในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

2.2 ผลวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ในการแก้ปัญหาการผลิตเกลือสินเธาว์ในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

2.1 ผลวิเคราะห์จำนวนและร้อยละการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ในการแก้ปัญหาการผลิตเกลือสินเธาว์ในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า

2.1.1 ด้านการร่วมคิด พบว่า ได้เข้าร่วมเสนอแนะวิธีการแพร่กระจายของดินเค็ม รองลงมา เข้าร่วมแนะนำให้มีการปรับปรุงแก้ไขการประกอบกิจการที่ขัดต่อระเบียบกฎหมาย และเสนอแนะแนวทางฟื้นฟูสภาพดินให้สามารถทำการเกษตรได้ ตามลำดับ

2.1.2 ด้านการร่วมวางแผน พบว่า ได้ร่วมประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหารองานผลิตเกลือสินเธาว์ รองลงมาคือ เข้าร่วมกำหนดแนวทางฟื้นฟูสภาพดินให้สามารถทำการเกษตรได้ และได้เข้าร่วมประชุมคณะทำงานศึกษาปัญหาเกลือสินเธาว์ สร้าง

ผลกระทบต่อพื้นที่ทำการเกษตร และได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมาตรฐานโรงงานการผลิตเกลือสินเธาว์ ตามลำดับ

2.1.3 ด้านการร่วมปฏิบัติ พบว่า ไม่ใช่ไม้พินหรือถ่านไม้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตเกลือ รองลงมา ได้สร้างคูรับน้ำซึ่งปูรองด้วยพลาสติกหรือวัสดุอื่นที่มีคุณสมบัติป้องกันการรั่วซึมของน้ำเกลือ และจัดสถานที่ต้มและเก็บเกลือมีหลังคาแข็งแรงเพียงพอที่จะป้องกันการชะล้างตะกอนและเศษเกลือโดยน้ำฝน ตามลำดับ

2.1.4 ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า ได้รับข้อมูลข่าวสารการผลิตเกลือสินเธาว์จากการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการและคณะทำงานชุดต่างๆ รองลงมา ได้รับประโยชน์จากการกำหนดพื้นที่ตั้งโรงงานผลิตเกลือสินเธาว์ และได้รับประโยชน์จากการกำหนดมาตรฐานการตั้งโรงงานผลิตเกลือสินเธาว์ ตามลำดับ

2.1.5 ด้านการร่วมคิดติดตามประเมินผล พบว่า ได้เข้าร่วมทำการตรวจสอบมาตรฐานโรงงานประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ รองลงมา ได้เข้าร่วมเสนอผลการดำเนินการตรวจสอบและ ปรับปรุงการผลิตเกลือสินเธาว์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัด และได้มีส่วนร่วมในการรายงานความก้าวหน้าในการปรับปรุงแก้ไขโรงงานผลิตเกลือสินเธาว์ ตามลำดับ

2.2 ผลวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ในการผลิตเกลือสินเธาว์ในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านพบว่า

2.2.1 ด้านการร่วมคิด อยู่ในระดับมาก

2.2.2 ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก

2.3.3 ด้านการร่วมปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

2.3.4 ด้านร่วมรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

2.2.5 ด้านติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบกิจการ
เกลือสินเธาว์ในการแก้ปัญหาการผลิตเกลือสินเธาว์ในเขตตำบลโคกพระ อำเภอ
กันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กับระดับการศึกษา และรายได้โดยเฉลี่ย
ผลการวิจัยพบว่า

- 3.1 ด้านการร่วมคิดกับระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ
- 3.2 ด้านการร่วมวางแผนกับระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ
- 3.3 ด้านการร่วมปฏิบัติกับระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ
- 3.4 ด้านการร่วมรับผลประโยชน์กับระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางสถิติ
ที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าความสัมพันธ์ปานกลาง
- 3.5 ด้านการร่วมติดตามประเมินผลกับระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ทาง
สถิติ
- 3.6 โดยภาพรวมกับระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ
- 3.7 ด้านการร่วมคิดกับรายได้เฉลี่ย ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ
- 3.8 ด้านการร่วมวางแผนกับรายได้เฉลี่ย ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ
- 3.9 ด้านการร่วมปฏิบัติกับรายได้เฉลี่ย มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ 0.05
โดยมีค่าความสัมพันธ์มาก
- 3.10 ด้านการร่วมรับผลประโยชน์กับรายได้เฉลี่ย ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ
- 3.11 ด้านการร่วมติดตามประเมินผลกับรายได้เฉลี่ย ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ
- 3.12 โดยภาพรวมกับรายได้เฉลี่ย ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลกระทบจากการผลิตเกลือสินเธาว์ในเขตตำบล
โคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า

ผลกระทบจากการผลิตเกลือสินเธาว์ในเขตตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัด
มหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.36$)

พิจารณารายละเอียด พบว่า ผลกระทบที่เกิดจากการผลิตเกลือสินเธาว์ อยู่ในระดับ
มากที่สุด ดังนี้ 1. บริเวณพื้นที่ใกล้เคียงไม่สามารถทำนาได้ 2. ไม่สามารถใช้น้ำจากลำห้วย
เพื่อการอุปโภคบริโภคได้ 3. จำนวนปลาที่อาศัยในน้ำลดน้อยลง 4. พื้นข้างเคียงไม่สามารถ
ปลูกพืชได้เนื่องจากดินเค็ม 5. ผู้อาศัยในบริเวณใกล้เคียงได้รับผลกระทบจากคว้นในการ
เผาไหม้

รองลงมาอยู่ในระดับมาก ดังนี้ 1. สัตว์หลายชนิดตายหรือพิการ และไม่สามารถขยายพันธุ์ได้ 2. มีการทำลายป่าเพื่อนำไม้มาเป็นเชื้อเพลิงในการต้มเกลือ 3. เกิดอัคคีภัยบ่อย เนื่องจากการเผาไหม้โดยใช้แกลบในการต้มเกลือ 4. บ้านเรือนบริเวณใกล้เคียงเกิดความสกปรกจากการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองแกลบต้มเกลือ 5. ผู้อาศัยในบริเวณใกล้เคียงเกิดการติดเชื้อจากฝุ่นละออง 6. บริเวณที่ต้มเกลือ และบริเวณใกล้เคียงเกิดปัญหาความเสื่อมโทรม 7. ก่อให้เกิดเสียงดังรบกวนผู้อาศัยในบริเวณใกล้เคียง 8. สภาพถนนหนทางในบริเวณประกอบกิจการเกลือสินเธาว์เกิดความเสียหาย 9. ส่งผลให้คันดินหรือบ่อปลาของชาวบ้านที่ติดกับลำห้วยมีการพังทลายเร็วกว่าปกติ 10. บริเวณพื้นที่ใกล้เคียงเกิดการทรุดตัวของแผ่นดิน

อภิปรายผลการวิจัย

ประการแรก ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ในการแก้ปัญหาการผลิตเกลือสินเธาว์ในเขตตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านและภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การที่ผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ มีส่วนร่วมคิดด้านการร่วมคิด ได้แก่ การแสดงความคิดเห็น การเสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหา การเสนอแนะแนวทางฟื้นฟูสภาพดินเพื่อการเกษตร เป็นต้น แสดงให้เห็นว่ามีลักษณะของการร่วมคิดเพื่อแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพรด์นั เดชะรินทร์ (2527 : 6-7) ที่กล่าวถึง ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประการหนึ่ง คือ คิดหา สร้างรูปแบบ วิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไข และลดปัญหาของชุมชนเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ และสนองความต้องการของชุมชน

การที่ผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ มีส่วนร่วมคิดด้านการวางแผน ได้แก่ การร่วมศึกษา กำหนดแนวทางฟื้นฟู ประชุม กำหนดมาตรฐานการตรวจสอบ เป็นต้น การร่วมปฏิบัติ (ดำเนินกิจกรรม) ได้แก่ ทำระบบป้องกันและบำบัดน้ำเสีย ดูแลทำนบดินป้องกันการรั่วซึมของน้ำเกลือ เป็นต้น และการร่วมรับผลประโยชน์ ของผู้ประกอบกิจการในการกำหนดพื้นที่ตั้งโรงงานผลิตเกลือ หรือมาตรฐานการตั้งโรงงานผลิตเกลือ รวมถึงการได้รับประโยชน์ (Obtaining Benefits) ขั้นตอนนี้เป็นารได้รับประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวหรือสังคมก็ได้ แสดงให้เห็นว่าลักษณะของการร่วมวางแผนเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม การดำเนินกิจกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (1981 : 259) ที่ได้

เสนอว่ารูปแบบที่แท้จริงหรือสมบูรณ์ของการมีส่วนร่วมขั้นตอนแรก คือ การวางแผน (Planning) เป็นการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา ตั้งเป้าหมายกำหนดการใช้ทรัพยากร และการมีส่วนร่วมขั้นตอนต่อมา คือ การดำเนินกิจการ (Implementation) ขั้นตอนนี้จะต้องมีการจัดการและบริหาร รับผิดชอบและควบคุม

การที่ผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์มีส่วนร่วมติดตามประเมินผล แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคมหรือชุมชนในการรายงานผลกระทบ ผลการตรวจสอบ ผลการปรับปรุง รายงานความก้าวหน้า และประชุมติดตามสภาพปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการผลิตเกลือสินเธาว์ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพรต์น์ เดชะรินทร์ (2527 : 6-7) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมประการสุดท้ายคือ ร่วมควบคุมติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยเอกชน และรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ตลอดไป

ประการที่สอง ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ในการแก้ปัญหาการผลิตเกลือสินเธาว์ในเขตตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กับรายได้เฉลี่ย และระดับการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์กับระดับการศึกษาของผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปกรณ์ ปรียากร (2520 : 64) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากความปรารถนา และความรู้สึกพึงพอใจอย่างล้าลึก ในการที่ได้เข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจและร่วมปฏิบัติที่เกื้อหนุนต่อการตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของตน

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ไม่มีความสัมพันธ์เช่นเดียวกัน มีเพียงด้านการร่วมปฏิบัติเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับรายได้ ซึ่งอาจจะเกิดจากลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติ คือ การดำเนินกิจกรรมของผู้ประกอบกิจการผลิตเกลือต้องมีค่าใช้จ่ายค่าดำเนินการ เช่น ทำระบบป้องกันและบำบัดน้ำเสีย ทำคันดินป้องกันการรั่วซึมของน้ำเกลือ เป็นต้น

โดยสรุปภาพรวม ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วม จึงน่าจะใกล้เคียงกับแนวคิดของ สกนธ์ จันทักษ์ (2528 : 155) กล่าวคือ

การมีส่วนร่วมอาจเกิดจากความศรัทธาที่มีต่อบุคคลสำคัญ หรือ ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทั้งๆ ที่ยังไม่มีความเต็มที่จะกระทำ

ประการที่สาม ผลกระทบจากการผลิตเกลือสินเธาว์ในเขตตำบลโคกพระอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับดังนี้ บริเวณพื้นที่ใกล้เคียงไม่สามารถทำนาหรือปลูกพืชได้ ไม่สามารถใช้น้ำจากลำห้วยเพื่อการอุปโภคบริโภค จำนวนปลาในลำห้วยลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย ประทีปวาณิช และคนอื่นๆ (2535 : 10-12) เสนอข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเรื่องการทำเกลือกับสภาวะแวดล้อม สรุปได้ว่า การทำเกลือก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการเกษตรกรรมในบริเวณใกล้เคียงอย่างรุนแรงและงานวิจัยของ บริษัท จี โอเชอร์เวย์ จำกัด (2541 : 1-6) ทำการศึกษา โครงการศึกษาวิจัยเพื่อวางแผนและป้องกันผลกระทบจากการทำนาเกลือสินเธาว์ จังหวัดสกลนคร พบว่า การประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ ถ้าไม่มีการควบคุมหรือการผลิตที่ดีพอ จะทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมติดตามมา คือ ผลกระทบต่อพื้นที่การเกษตรบริเวณใกล้เคียงกับที่ทำนาเกลือ นำมีความเค็มตลอดทั้งลำน้ำ ราษฎรที่ใช้น้ำในการเกษตรไม่สามารถใช้ได้ ไม่สามารถปลูกพืชบางชนิดได้ ผลกระทบรองลงมาจากผลการวิจัย พบว่า การผลิตเกลือสินเธาว์มีผลทำให้สัตว์หลายชนิดตายหรือพิการหรือไม่สามารถขยายพันธุ์ได้ ตัดไม้ทำลายป่าเพื่อนำไม้มาทำเชื้อเพลิง การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากการใช้แกลบต้มเกลือ ส่วนผลต่อสุขภาพประชาชนที่อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียงและก่อความเดือดร้อนรำคาญด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรสุพัตกุล (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบจากการผลิตเกลือสินเธาว์ : ศึกษากรณีตำบลบ้านดุง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากวิธีการต้มเกลือ คือ การตัดไม้เพื่อเป็นเชื้อเพลิง การใช้แกลบเป็นเชื้อเพลิงทำให้เกิดฝุ่นละออง เกิดปัญหาหมอกพิษทางอากาศ กระทบจากวิธีการผลิตเกลือด้วยการตาก คือ ด้านการเกษตร และเกิดความเสียหายต่อลำน้ำ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยที่ค้นพบ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเกี่ยวกับผลการวิจัยครั้งนี้

2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นเกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะประเด็นที่เกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์
ในประเด็นต่อไปนี้

1.1 กิจกรรมรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการคุณภาพ
สิ่งแวดล้อมสำหรับผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์อย่างสม่ำเสมอ เช่น การจัดฝึกอบรมเพื่อ
ให้ความรู้ความเข้าใจในการบำบัดน้ำเสียอย่างถูกวิธี หรือการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ เพื่อ
สร้างความตระหนักต่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

1.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการ
คุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการจัดตั้งกลุ่มหรืออาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อเฝ้าระวังและ
มีส่วนร่วมดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยการสนับสนุนทางวิชาการจากหน่วยงานราชการ

2. ข้อเสนอแนะประเด็นเกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปว่าควรมีการศึกษา
ในประเด็นต่อไปนี้

2.1 การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์มาก
กว่า 2 แห่ง ซึ่งอาจมีองค์ประกอบ และปัจจัยต่างๆ ที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกัน เพื่อนำ
ผลการวิจัยมาหาข้อสรุปบางประการเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือปัจจัยต่างๆ ที่เป็น
เหตุแห่งความสำเร็จหรือล้มเหลวของการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2.2 นำการวิจัยมาทำการวิจัยต่อโดยทำการ Action Research โดยให้
ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการผลิตเกลือ และผู้ประกอบกิจการเกลือสินเธาว์ เข้าไป
มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการผลิตเกลือสินเธาว์ในเขตอำเภอโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคามร่วมกัน เป็นต้น

2.3 การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเฝ้าระวัง และ
ดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ เพื่อนำผลการวิจัยมาจัด
กลุ่มส่งเสริม และสนับสนุนในด้านต่างๆ ได้อย่างสอดคล้องกับยุทธศาสตร์หรือเป้าหมายของ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค
หรือ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เป็นต้น